

v severnoslavenskem narečju ravno to ime Boris, par sanskritski horvorragen, in borel slovenski in slovaški ein hervorragender Fels. Na drugi pomislik, da Dio piše pan mesto kapan, odgovorimo sledeče: V ustih slovenskega naroda na ogerski meji sim večkrat to oblačilo slišal imenovati ban. Slovka *ka* je poznejši predstavek, kakor se to v drugih slovenskih besedah večkrat najde, postavim: luža in kaluža, palus, Sumpf, Pfütze, — bor in tabor, vel in vocabulis obscoenis kur (diminut. kurec) in makur, phallus, kurda in cakurda, vulva, futa in cafuta; primeri nemško Litz in Antlitz. Tako je tudi iz ban postalo kaban in gaban. Da latinska beseda pannus, Tuch, ni latinska, temoč staroitalska, terdi vsak dober latinsk slovníčar. Scheller ima pri besedi pannus pristavek apice, to je apulski.

Ali Dio Cassi je na to izpeljanje imena Panonie sam malo porajtal in sam si zmisllil, kar hitro vidimo iz sledečih redkov: „So heissen sie, mögen sie nun aus diesem oder anderm Grunde so genannt werden; einige Griechen nannten si aber irrthümlich Pänionier, was allerdings ein alter Name ist, der sich aber nicht hier findet, sondern einer Völkerschaft zukommt, die in der Gegend des Berges Rhodope neben dem jetzigen Macedonien bis zum Meere wohnt, wesshalb ich denn jene Pänionier, diese aber, wie sie unter sich selbst und bei den Römern heissen, Pänionier nennen werde.“ (Dio Cassi v omenjeni knjigi.)

Učenim jezikoslovcem in povestničarom predložim tukej za rzsodbo svoje mnenje, in ker je reč važna za vterjenje stare dogodivščine, se smem nadjati, da je ne bodo prezirali.

Jez ime „Panonia“ izvodim iz sanskritske besede „pan“, kar se veli kupiti, kupčevati, teržiti, handeln, unterhandeln, panas, Geschäft. (Eichhoff str. 236.), tedaj bi bili Panonci toliko kot kupci, tergovci.

V mojih mislih me poterdi ta okolščina, ker na noričkih in panonskih rimskoslovenskih kamnih najdem lastno ime Panamus¹⁾. Panama, Pansnica filia (Muhar Gesch. der Stei. I. 412). Na drugih kamnih pa sila dostikrat ime Cupitius, Cupitianus (Muhar ravno ondi str. 356.) in pa latinsko Mercator. C. Bothio Mercator. Edilicio Bothia Saxami Fil. (Ankershofen Gesch. Kärnth. V. 627).

Panamus bi tedaj bilo indičko, Cupitius²⁾ slovensko ime, Mercator pa prestavek sanskritsko slovenskega. Toto ime se je Panonom tudi po resnici pridjalo, ker njihovo kupčijstvo ni samo že ob času Rimljanov slovelo, temoč tudi še dnešnji den na Savi, Kupi, Dravi in v obojem Primorju slovenskem in horvatskem, lepo cvetě. Vellej Paterkul (L. II. c. 110.) piše, da ko so pod Augustom Panonci premagani bili, se je v tem nesrečnem boju dosti ljudi pokončalo („trucidati sunt negotiatores“), — Herodian (LVIII. stran 371) pravi od starega Ogleja: „Ex quo factum . . . ut magna vis mercatorum eam frequentaret“; — ravno tako hvali barantijo panonsko Plini (Lib. XXI. c. 7.), Tacit (Annal. lib. II.), Solin (Polyhist. c. 22.) itd. (Konec sledi.)

Življenje v Carigradu.

(Dalje.)

Že na zgodnje jutro se zbirajo na tergu prodajavci in prodajavke, ki ponujajo zelenje, sladko mleko, sladko vodo, sladkorno vodo, salato, maslo, med, satovje, vo-

sek, in ti ponujajo svoje stvari memo hodečim, da človeku ušesa glušé, tako se derejo. Zdaj se na vsestrani kupčuje, prodaja in kupuje. Eni kupujejo in pijejo kavo, drugi sladoled, tretji ribe, četerti jagnjetino, peti kruh itd. Že tudi hodijo patrole turških vojakov po ulicah, vsi sami Turci bradači s puškami in jatagani. Eni odgrejo, drugi pridejo, eni v mesto od lake, drugi iz mesta k luki. Tū srečaš trumo mornarjev v mesto idočih, da kupijo, kar je komu treba; drugi hité iz mesta k morju, kjer jih čakajo ladje. Razlega se po ulicah krik nebrojnih vekačev; na vsakem voglu se čuje iz vsega gerla krik: „Zajterk za dvě pari! sladke pitvine! česnovce (baglamače)! maslenke! leda! sladoleda! medice! limon! mleka! sira! oljki! orehov! smokov! laškega pšena! luka! lubenic! dateljnov! jajje! pišet! fazanov! rac! češinj! višinj! češpelj! in kdo bi vse naštetil zamogel, kar se tū ponuja; kdo li bi zamogel popisati, kako se vekači tū obnašajo v šumu, vpitju, kričanju, hrumu, ropotu, smehu človeškem in peketanju in razgetanju konjskem! Tū zapazi človek nekoliko turških žen, ki najmejo čolnič se na azijski breg prepeljati, ki je prekrasen, poln naj mikavniših zagradov, kjer so rožni verti eden pri družem, kakor na nit nabrano zernje biserov in koralj; kjer je gaj pri gaju, dobrava pri dobravi; kjer so mikavne berda pokrite z večnim zelenjem, kjer bistri potoki z obilno vodo namakajo cvetne poljane.

Ondi spet na ulicah se pokaže kaka odlična gospa v pokriti kočii, ktero arapi k vodotoču peljejo, da ide v vert zunej mesta; ljudstvo se iz pota ogne, in čerenci groze z ognjenimi očmi vsacemu, ki se ne ogne.

Spet od druge strani se vozi druga Turkinja po vodotoču v svoji šajki, okinčani z rumenim lošjem; bele in černe sužnje stojé krog nje pripravljene kakor napete puške ji streči, in kar ji le v očesu zaznajo, ji urno storé.

Ondi plavajo ladje, ondi jondole, ondi šajke, ondi spet čamci, čolni, tumbasi in se srečujejo in švigajo eden mem družega kakor ribe v vodi.

Po ulicah gomazi ljudstvo kakor mravlje po mravljišču, peš, na konjih, na vozovih, na mezgih, na velbludih, na oslih. Siromaki hodijo kakor zamorejo, v društvu in samci, ali premožni in visoki nikjer in nikoli brez spremstva. Prosti ljudje in siromašni kupujejo sami za svoje hišne potrebe in te turške ženske kupujejo, kar jim je treba za jesti in piti v hiši; bolj imenitne Turkinje pa ne delajo tako, ampak, če kaj kupijo, je le za sladkanje; vse drugo kupujejo le moški služabniki. Ženske hodijo s pokritim obrazom, in moški jih ne smejo pogledati, ker to bi razžalilo ženske, ampak ko mož žensko sreča, mora oči k zemlji obrniti in iti svojo pot, kakor da bi je ne vidil. Navadno nosijo Turkinje zelene haljine in obute so v rumene šolne, Gerkinje in Armenke pa nosijo tamne, modre in tamno rudeče haljine, in rudeče in modre šolne. (Dalje sledi.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Tersta. Mikalo bo gotovo marsikoga zvediti, kako je tekla kupčija v letu 1852 v Terstu. Iz vradnih naznanil zvemo v tem toliko, da se je razun drugih reči prodalo 126.800 starov ovs, 704.400 st. pšenice, 1.015.000 st. turšice, 29.000 st. ječmena in 180.000 st. rži; potem rajža 101.000 centov, civeb 185.100 centov, paprike 9000 centov, mandeljnov 16.970 centov, rafiniranega cukra 578.600 centov, kave 103.000 centov, smokev 48.900 sodov, in pomoranč 19.800 sodov. — Unidan je naš civilni in vojaški poglavar povabil častnike e. k. armade in e. k. vradnike v Benetke, ktere je Llojdovo društvo na dvéh parobrodih sém ter tje brez plačila prepeljalo. Bila je namreč 24. t. m. v

¹⁾ Muhar Gesch. der Stei. I. 337.

²⁾ Rodovine Kupio se se najdejo na Štajarskem, Panič, Panian, na Horvatskem; tudi dve rodovini poznam z imenom Panam, iz kterih je nemška kancelija napravila Bauman!

Benetkah velika slovesnost, ker se je velika, ravno dokončana cesarska vojaška barka „Schwarzenberg“ v morje spustila. Ljudje, ki so zvedeni v barkostavbi, pravijo, da je ona pravo mojstersko delo, kakoršnih imajo druge na morju sloveče države le malo.

Neverjeli bi vi na Krajskem, da se tukaj tudi s snegom kupčuje, da se sneg prodaja; in vendar je tako. Turške barke so ga dokaj naložile, kterege so Krašovci iz Krasa navozili. Tako pride človeku vsaka reč v dobro.

Iz Dervanje na Štaj. Č. Hvala Bogu, da smo prestali predolgo zimo: nikdar nam ne bo iz spomina prišel čez 3 čevlje debel sneg ob vuzmi (veliki noči)! Tudi sv. Juri, kteremu navadno mila narava zeleno suk-njo obleče, bi bil letos skoraj v beli opravi. Žita so vendar, razun malih rumenih goljav, lepe viditi; sadja in vina si ebilo obečamo, sadonosno drevje s preobilnimi evetnimi popki nasajeno se raduje sedaj dobrotljive sončne gorkote; terni les je lep, čverst; škoda le, da veliki posestniki so skoraj obupali, svoje gorice okopati. Kar se je letos celò pogostoma pripetilo, so bile nenavadne pogreze zemljiš; od počasi kopnečega snega se je namreč zemlja tako napila, da je mnogo vinogradov, njiv in gojzdov se razplezlo ali pogreznulo v veliko škodo posestnikom. Čudno je bilo viditi, ko neki kmet svojega konja napajat spusti, — v tem hipu se vterga cela gomila in leti s konjem vred navzdol, da so ga komaj rešili.

Od Maribora 5 ur proti izhodu v slovenskih goricah je lepa blagoslovljena dolinica, v katero priteka potok Dervanja, izvira je blizo že zdavno minulega grada Dervajnskega. V tej prekrasni dolinici stoji na podnožju majhnega hriba neka starodavna zala cerkvice sv. Benedikta, posvečena leta 853, gotovo tedaj ena naj starejih na Štajarskem. Dočakali smo vesele jezeroletne godovne slovesnosti, ktera se bo pričela v nedeljo po sv. Telovem, pa se bo večidel obhajala v prostorniši podfarni cerkvi sv. 3 kraljev, kjer bojo tudi nove orglje Bilihove prvokrat zapele.

Ker se „Novice“ tudi v naših slovenskih goricah pogosto čitajo, bi ne bilo brez dobrega nasledka, ako bi enkrat tisto mazačinjo Mico Žigertovo, sploh Kikarce zvano, pri Štanavfu blizo Radgone, v misel vzele in ljudstvu razodele njeno početje. To žlobudravo babelo čislajo bahjoverci, da je kaj, — dohtarca jim je, da ji ni para, za vse bolezni človeške in živinske; reči se smé od nje, da nosi dva dohtarska klobuka na svoji prekanjeni glavi! Ima scer le dvé mazili, enonareja iz masla, kterege mora vsak prnesti, in drugo iz ocvrtega luka, zmes pobarva s kako barvo, zraven pa dá še neko zelšnato vodo piti — in s tem slepari neumne ljudi. Sleparica ni neumna, ker v svojo mavho lovi tiče, ki se na limance vsedajo! Ker se pa na svetu dostikrat primeri, da se kaj zgodi, česar bi nihče mislil ne bil, tako se tudi naključí, da se vselej ktera oseba ozdravi, naj jemlje smolo ali pasjo mast, gabezati čmeriko, meto ali vozenk; in od takih naključb izvira slava Kikarce pri bahjovercih. Povém bravcem le, kako je nekemu kmetiču kilo vrátila: z eno mažo se je možiček moral po herbtu mazati, da bi čevo k ledju potegnilo, — z drugo pa po trebuhu, da bi nova mrenica zrastle! Al čeva so bile svojeglavne: se niso hotle k ledju potegniti, — mrenica pa je mermrala, da ne more rasti. Svojo mošnjo si babura polni, — kile pa ostanejo kile. In tako tudi druge bolezni. Enkrat je bila Kikarca h kmečki deklici poklicana; že zunaj hiše voha „prónt“, tej ni pomagati več — je rekla. Pa ni bilo „prónta“ ne nevar-

nosti, — deklica je zdrava in vesela. Sramota človeka obide, viditi, da je še toliko neumnih ljudi na svetu, ki res mislijo, da je za toliko težavno zdravniško vednostin veliko učenost vsak cigan in vsaka ciganka dobra, če le zna ljudi slepariti. Bog daj norcom pamet!

Novičar iz mnogih krajev.

Presvitli cesar je dovolil, da tista imenitna znajdba, po kateri se zamore vsaka stvar sama po sebi natiskovati (Naturselbdruck) in od ktere smo v našem listu že več govorili, smé v občno rabo priti, brez da bi bila omejena kakor druge znajdbe le na edino pravico znajdenika. Znajdenika: gosp. Auer, vodja državne tiskarnice na Dunaji, in faktor te tiskarnice, Worring, sta prejela v znamenje velike važnosti te znajdbe cesarske poslavila. — 29. aprila je presvitli cesar že poskusil peljati se po novi železnici čez goro Semering (med Estrajhom in Štajarskem) odkolodvora v Glognici do postaje v Bayerbach-u; 12 minut je vožnja terpela. — Izgotovljena osnova nove postave za zakonstvo je za poterjenje tistih reči, ktere cerkveno oblast zadevajo, že šla v Rim. — Sveti oče papež je poslal našemu cesarju zahvalno pismo za pripomoč kristianom v Turčiji. — Cesarske politične gosposke so prejele ukaz skerbeti, da vsak iz delavnišnice izpušen spokorjenec dobi delo, in če bi ravno drugega dela ne bilo, naj se mu nakloni delo na cesarske stroške; za tega voljo bojo vsi izpušeni spokorjeneci okrajnim (kantonskim) gosposkam izročevani. — Sliši se, da železnica iz Postojne v Reko je že cesarsko poterjenje dobila; govori se pa tudi, da ta Reška železnica ima še pred Teržaško dodelana biti, — kar pa ni verjetno. — Fabriko za smodnik (pulver) v Lambrati na Laškem (v Lombardii) bojo zaperli, namesto te pa novo smodnišnico blizo Kamnika na Gorenkem, kjer so sedaj Andrioli-tove fužine bile, začeli. — Od 1. majnika so ojstre pokorivne postave v Milanu nekoliko polajšane. — V Reški županiji so nadloge po slabi letini in drugih nesrečah take, da banska vlada kliče na pomoč Horvate in Slavonce: naj pomagajo svojim bratom, sicer mora veliko družin in celò sosesk glada (lakote) poginiti. — Iz Ogerskega se slišijo vesele novice zavolj sadja in žita; tudi terta ne more bolje biti. — Iz Angleškega (Englendarskega) se je v letu 1852 v naše cesarstvo vpeljalo pavole za 2,720.090 fl., pavolnate preje za 1,628.430 fl., mašin za 239.990 fl., volnatega blaga za 441.570 fl. — Za gotovo se sliši, da je Rusovska vlada zavolj božjega groba dosegla, kar je želela, — francoška vlada se je vdala. Drugi terjatvi Rusa pa, da bi namreč patriarh, kteremu imajo vsi staroverci v verskih rečeh podložni biti, po volji ruske vlade mogel biti, se ustavlja Turk na vso moč; al mu bo obveljalo, se še ne vé.

Milodari za Brašlovčane.

(Dalje.) Gosp. dr. Ernest žl. Lehman, c. k. derž. pravdnika namestnik, 2 gold., gosp. Rautner, c. k. katast. cenit. inšpektor, 2 gold., gosp. Anton Galle, vlastnik Bisterske grajšine, 5 gold., gosp. Prim Hudovernik, tergovec, 1 gold., gosp. dr. Ahačič 2 gold., gosp. Jan. Mühleisen, tergovec, 2 gold., gosp. Jož. Schreyer, tergovec, 2 gold., gosp. Matevž Finc, mestni zdravnik, 1 gold., gosp. Jožef Kos, c. k. kresijski zdravnik, 1 gold., gosp. dr. Zhuber, vodja Ljublj. bolnišnice, 2 gold., gosp. Ignaci Guselli, c. k. sod. asesor, 1 gold., gosp. Treo, zidarski mojster 1 gold., gosp. B. B. 1 gold., gosp. Čibašek Anton, fajmošter v Škocianu, 2 gold. — Vsem skupaj 115 gold.